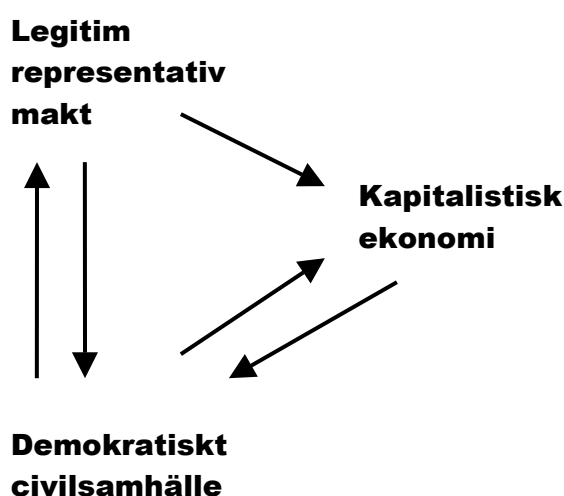

G20-mötet: Global makt utan legitimitet

Det kritiska perspektivet

Vi lever i en kapitalistisk ekonomi och de flesta av oss menar att det behövs en statsmakt för att korrigera detta kapitalistiska maskineri. De som utövar ekonomisk makt ska ju inte få göra vad som helst. Tvärtom bör de handla inom ramen för lag och rätt som fastställs av den politiska makten. De allra flesta av oss menar också att denna politiska makt är legitim först när medborgarna i staten genom yttrandefrihet och organisationsfrihet i civilsamhället kan utöva ett demokratiskt inflytande på de politiska besluten. Vi får då en idealbild med tre komponenter:

Under några decennier efter andra världskriget fungerade nationalstaten i Sverige och många andra länder i grova drag på det här viset. Den kallades ofta välfärdsstaten. Men med tiden stämde bilden ovan allt sämre med verkligheten. Något hände som ofta kallas *globaliseringen*. Det är ett ord som används litet hur som helst. Här tar jag fasta på en av dess aspekter.

Det som hände var att den kapitalistiska ekonomin i allt högre grad blev internationell och omöjlig att påverka genom beslut i den enskilda nationalstaten. En av de viktigaste förutsättningarna för dessa förändringar var den tekniska utvecklingen men exempelvis Manuel Castells menar att det är fel att säga att denna globalisering var något som drabbade nationalstaterna liksom utifrån. Tvärtom var det genom beslut av nationalstaterna som information och ekonomiska och tekniska flöden blev alltmer gränsöverskridande och oreglerade. Nationalstaterna lämnade ifrån sig mycket makt över ekonomin.

Vem var det då som fick denna makt som alltså lämnade nationalstaterna? Den landade på många olika ställen. Det finns en rad institutioner som formats av (en del av) nationalstaterna, till exempel FN

med dess olika organ och Världshandelsorganisationen WTO. Det finns olika former av institutionaliserad överstatlig makt, till exempel Europeiska Unionen. Det finns informella grupperingar som G8 och G20 och det finns mäktiga privata aktörer som de multinationella bolagen och deras formella, informella och ibland hemliga gemenskaper.

Gemensamt för de olika aktörerna i denna nya expanderande globala maktordning är att de saknar den legitimitet som nationalstaten har. Folkrättsjurister och andra kan visserligen argumentera för att det finns ett världssamfund eller ett internationellt rättssamhälle som vilar på något slags demokratisk grund. Möjligen kan denna argumentering också gå hem i ett seminarium med utvalda deltagare men någon folklig förståelse och acceptans kan den inte räkna med.

Naturligtvis reagerar människor på den här utvecklingen. Ett exempel är framväxten av ett globalt civilsamhälle. För många av oss blev detta första gången synligt i Seattle i december för snart tio år sedan. I alla medier världen runt skildrades frontalkrocken mellan detta civilsamhälle och Världshandelsorganisationen WTO som samlats till ett ministermöte som måste avbrytas på grund av inre motsättningar och protesterna på gatorna. Dessa konfrontationer mellan mäktiga globala institutioner och civilsamhället har sedan upprepats när olika toppmöten arrangerats. Parallellt har civilsamhället format egna Sociala Forum - globalt, i enskilda kontinenter, länder och städer. I februari 2003, efter det att miljoner människor jorden runt hade gått ut i samordnade demonstrationer mot USAs planerade invasion av Irak, skrev en reporter i New York Times att det nu fanns två supermakter: USA och världens samlade allmänna opinion. När Manuel Castells besökte Tekniska Högskolan i Stockholm i slutet av 2008 valde han att tala om det globala civilsamhället och lade bl a stor vikt vid de sociala rörelsernas användning av digital kommunikationsmakt i olika former.¹

Exemplet G20 i London

G20-mötet i London är ytterligare ett exempel på civilsamhällets mobilisering kring ett toppmöte som samlats därför att, med brittiske premiärministerns ord, ”Globala problem kräver globala lösningar”. G20 är en informell gruppering som bildades efter finanskrisen i Asien 1997 och aktiverades i slutet av 2008 för att diskutera den pågående globala krisen. Statscheferna från 19 länder plus ordförandeskapet i EU ingår. Tillsammans representerar de länder som omfattar 85 procent av jordens befolkning och ekonomi.

¹ Castells' föreläsning på KTH kan ses och avlyssnas på Internet http://www.csc.kth.se/forskning/mdi/nepomuk/UAvideos/Manuel_Castells_081128.html
Se också Nicanor Perlas: Shaping Globalization: Civil Society, Cultural Power and Threefolding <http://www.amazon.com/Shaping-Globalization-Society-Cultural-Threefolding/dp/9719223308>
Nicanor Perlas belönades 2003 med Alternativa Nobelpriset.

Med anledning av G20-mötet ordnades demonstrationer och andra aktioner och aktiviteter i civilsamhället runt om i världen. I London inleddes de med en demonstration 28 mars under parollen "Put the People First – March for Jobs, Justice, Climate".² En mycket bred koalition bestående av fackföreningar, miljöorganisationer, solidaritetsrörelser, religiösa samfund, fredsrörelser och andra stod bakom marschen som avslutades med en samling i Hyde Park där en rad talare och artister framträdde.

Aktiviteterna i London kulminerade 1 april, dagen före G20-mötet, med bl a följande:

- **G20 Meltdown.**³ "Apokalypsens fyra ryttare" utgick med var sitt demonstrationståg från olika ställen och anlände till Bank of England för att symboliskt driva ut månglarna ur tempet.
- **Climate Camp** gjorde en väl förberedd *swoop* på Bishopsgate i City och upprättade ett stort campingläger där man tältade och bedrev klimatseminarier på gatan.
- **Stop the War-koalitionens demonstrationståg**⁴ gick från USAs ambassad till Trafalgar Square. Parollerna var "Trupperna ut ur Irak och Afghanistan!" - "Häv belägringen av Gaza – Befria Palestina!" "Arbeten, inte bomber!" "Sluta beväpna Israel!" "Avskaffa alla atomvapen!"
- **Alternativt "London Summit"**⁵ på University of East London med deltagande av politiker, artister, akademiker och aktivister.

Aktiviteterna i civilsamhället stördes och försvårades av massmedier, polisen och andra myndigheter.

Fixeringen vid våld och polisens mobilisering pågick i veckor före G20-mötet och nådde sitt maximum 1 april. När manifestationen vid Bank of England pågått ett tag genomförde polisen *kettling* – man spärrade alla utfarter med poliskedjor och hindrade människor både från att komma dit och gå därifrån. Efter ett par timmar krossades fönstren till bank of Scotland av några demonstranter. Flera tusen demonstranter och åskådare var inhägnade i fyra timmar och inte heller de som tänkt delta i den stora Antikrigsdemonstrationen kunde komma ut. Ett par timmar senare dog en man som passerade Bank of England där poliser och en del demonstranter var kvar. Filmsekvenser som spreds flera dagar senare i medier och på Internet visar att mannen kom gående med händerna i byxfickorna när han slogs ner bakifrån av en polis. Polisen är nu avstängd och en brottsutredning av inletts.⁶

² <http://www.putpeoplefirst.org.uk/>

³ <http://www.g-20meltdown.org/>

⁴ <http://stopwar.org.uk/content/view/1164/27/>

⁵ <http://www.altg20.org.uk/>

⁶ Under ytan: Döden i London <http://larsingemar.blogspot.com/2009/04/doden-i-london-2005-och-2009.html>

Klimataktivisternas aktion på Bishopsgate var fredlig och framgångsrik och polisen förhöll sig på det hela taget avvaktande. Men sent på kvällen genomförde man också där en kettling-aktion och tvingade bort ”camparna”.

Dagen innan London Alternative Summit skulle äga rum på University of East London meddelade universitetsledningen att man skulle stänga universitetet både för studerande och alternativkonferensen följande dag. Man hänvisade till säkerhetsrisker och till att aktivister skulle delta. Konferensen fick hållas i improviserad form utomhus på Campus. Universitetsledningen hade tidigare i veckan också avskedat professor Chris Knight, en av ledarna bakom G20 Meltdown-aktionen, på grund av hans militanta uttalanden i media.

Under själva G20-mötet 2 april hänvisades demonstranterna till att tillkännage sina opinionsyttringar på långt avstånd från konferenslokalerna i Excel center. Polisuppådet var stort redan på pendeltåget från City. Utöver journalister hade ett 50-tal bloggare tillträde till presskonferenser och briefing. Arrangemanget med bloggarna genomfördes av ett antal brittiska NGOs med Oxfam i spetsen.⁷ Två globaliseringskritiska bloggare, Benedict Southworth från World Development Movement och John Hilarity från War on Warrant, som först fått formaliteterna ordnade och blivit godkända för att blogga inifrån Excel Center stoppades i sista stund genom kontraorder från Downing street 11.^{8 9}

Efter det våldfixerade stadiet fortsatte medierna sitt sabotage mot det offentliga samtalet med att okritiskt förmedla Gordon Browns självberöm och sifferkonster vid den avslutande presskonferensen¹⁰. Över hela världen påstods nu att G20-mötet resulterat i 1100 nya miljarder dollar att användas i krisbekämpningen. En kritisk granskning som Financial Times publicerade en dag senare hävdade¹¹ att det snarare handlade om 100 miljarder nya och garanterade dollar. Bretton Woods-projektet uppskattade antalet till mindre än hälften av 1100 miljarder¹² och Forum Syd skriver i sin kommentar till G20-mötet: ”... en ganska stor del av den utlovade biljonen finns än så länge bara på papperet, 250 av IMF:s miljarder återstår att få fram, och de 100 miljarder som ska gå via utvecklingsbankerna vet vi inte heller var de kommer ifrån. --- G20 har utlovat 250 miljarder dollar till ”finansiering av handel” över nästa två år. Detta välkomnas generellt. --- Det är däremot långt ifrån klart vem som ska tillhandahålla dessa nya krediter och i vilken mån verkligen de fattigaste länderna kommer att få del av dem.”¹³

⁷ <http://www.whitebandaction.org/en/g20voice>

⁸ <http://www.wdm.org.uk/news/no10bansWDM01042009.htm>

⁹ <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2009/apr/02/g20-international-aid-and-development>

¹⁰ Under ytan: Gordon Brown dikterar, medierna repeterar <http://larsingemar.blogspot.com/2009/04/gordon-brown-dikterar-medierna.html>

¹¹ http://docs.google.com/Doc?docid=dg47w39f_64cgzr89ws&hl=en

¹² <http://www.brettonwoodsproject.org/art-564159>

¹³ Nyhetsbrev från Forum Syd http://docs.google.com/Doc?id=dg47w39f_74hh4vpwg9&hl=en

Också i andra avseenden användes överord av G20-ledarna, både i slutkommunikén¹⁴ och under presskonferenserna. Både Brown och Barack Obama hävdade att Washington Concensus och dess nyliberala politik hade ersatts av en ny konsensus och i själva kommunikén påstods också att ”bankhemligheternas era är över”. Detta syftade på skatteparadisen, en fråga där tvivelsutan en positiv utveckling ägt rum men där de avgörande stegen återstår att tas. Tax Justice Networks ”senior adviser” Richard Murphy är en av dem som uttalar sig mycket uppskattande om Gordon Browns insatser under och efter G20-mötet.¹⁵

Många utvärderingar i den ekonomiska fackpressen konstaterar att det finns gott om vackra ord men betydligt mindre av konkreta och operativa beslut i slutkommunikén från mötet. Bl a Financial Times menar att det största misslyckandet under G20 mötet är att statscheferna inte kunde samla sig till bindande åtaganden för att med konkreta verktyg lösa problemen med alla dåliga lån (toxic assets) i bankerna och deras skuggsystem. Utanför ekonomijournalisternas krets, där alltfler nu efterlyser ”A New Green Deal”, påpekar många att klimatfrågan i praktiken förbigicks.¹⁶ G20 nöjde sig med att hänvisa till FNs klimatmöte i Köpenhamn i december. De globaliseringskritiska rösterna uttalar också nästan genomgående att den stora vinnaren, IMF, har en så dålig meritlista att utvecklingsländerna har anledning till oro.

FN, en globala institution som har en helt annan legitimitet än G20, är den stora förloraren på G20 i London. Forum Syd skriver att ”FN:s roll som gemensamt globalt instrument för ekonomiska frågor ytterligare marginaliserats genom G20-mötet ---- en process som varit på gång några år. Framför allt de rikare länderna har ganska systematiskt sökt flytta beslut och funktioner av betydelse från olika FN-organ till banker och institutioner med mindre inflytande för fattiga länder.” Någon vecka före G20-mötet hade den kriskommission, som FNs Generalförsamling tillsatt och som letts av Joseph Stiglitz, lagt fram sin rapport med en rad långtgående förslag till reformer av det internationella handels- och finanssystemet. Bl a tar man upp idén om global beskattning i olika former, en av Attac-rörelsens hjärtefrågor.¹⁷ Om denna kommission och dess rapport sägs inte ett ord från G20-ledarna – och inte heller i medierna.

G20-mötet och de globaliseringskritiska aktiviteterna i civilsamhället under denna intensiva vecka i London visar att mellan de globala maktutövarna och dess kritiker ligger en avgrund av misstro och meningsskiljaktigheter. Något försök till dialog förekom inte och ledande kritiker i det globala civil-

¹⁴ <http://www.londonsummit.gov.uk/en/summit-aims/summit-communicue/>

¹⁵ <http://www.taxresearch.org.uk/Blog/2009/04/09/tax-havens-the-game-really-will-be-over/>

¹⁶ George Monbiot: G20 forgets the Environment
<http://www.guardian.co.uk/environment/georgemonbiot/2009/apr/02/1>

¹⁷ <http://www.un.org/ga/president/63/letters/recommendationExperts200309.pdf>

samhället menade att G20-mötet saknade både legitimitet och kompetens – se till exempel Susan Georges anförande i Hyde Park 28 mars¹⁸ eller Walden Bellos diskussion med Gert-Jan Koopman från Direktoriatet Näringsliv i EU-kommissionen.¹⁹

Lasse Karlsson

Medlem i Attac Sverige

E-post: larsingemar@gmail.com

¹⁸ <http://www.youtube.com/watch?v=4Xt7LoFY8W8&feature=related>

¹⁹ Under ytan: Ska ni verkligen köpa en begagnad bil av den mannen
<http://larsingemar.blogspot.com/2009/03/walden-bello-om-g20-ska-ni-verkligen.html>